

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ



«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б. Жильцов

2014 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Освітній менеджмент

Напрямок підготовки 6.030601 «Менеджмент»

Інститут суспільства

2014 - 2015 навчальний рік

КАФЕДРА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

_____ О.Б. Жильцов
_____ 201_ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Освітній менеджмент

Напрямок підготовки 6.030601 «Менеджмент»

Інститут суспільства

2014 - 2015 навчальний рік

Робоча програма **Освітній менеджмент** для студентів галузі знань
0306 «Менеджмент», спеціальності 6.030601 «Менеджмент».

Розробники: Черниш Анатолій Петрович, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри державного управління та управління освітою.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри Державного
управління та управління освітою Інституту суспільства

Протокол від «03» вересня 2014 року №1.

Завідувач кафедри

державного управління та управління освітою _____ Т.В. Поспелова

© _____, 2014 рік

© _____, 2014 рік

Зміст

Пояснювальна записка.....	5
Структура програми навчальної дисципліни.....	8
I. Опис предмета навчальної дисципліни.....	8
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	9
III. Програма	
Змістовний модуль I. Становлення менеджменту в системі освіти	10
Змістовний модуль II. Особливості управління навчальним закладом	14
Змістовний модуль III. Керівник навчального закладу	
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Освітній менеджмент»...	23
V. Плани семінарських та практичних занять.....	24
VI. Завдання для самостійної роботи.....	28
Карта самостійної роботи.....	30
VII. Індивідуальне навчально-дослідне завдання.....	30
VIII. Система поточного та підсумкового контролю.....	34
IX. Методи навчання.....	36
X. Методичне забезпечення курсу.....	37
XI. Питання до екзамену	38
XII. Рекомендована література.....	40

Пояснювальна записка

Робоча навчальна програма з дисципліни «Освітній менеджмент» є нормативним документом КУ імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою управління НЗ, на основі освітньо-кваліфікаційної програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану для всіх спеціальностей денної форми навчання.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України (лист №1/9-736 від 06.12.2007р.) «Про перелік напрямків (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра».

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати магістрант відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Менеджменту освіти», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

«Освітній менеджмент» є складовою частиною дисципліни «Менеджмент організацій». Її вивчення передбачає розв'язання низки *управлінських завдань професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації*, зокрема: сутнісне управління і управління освітніми системами, зокрема, сутність і особливості управління в освіті, сутність менеджменту освіти як системи управління в ринкових умовах. Особливості та роль керівника НЗ як менеджера в сучасних умовах розвитку освіти.

Мета курсу – розкрити закономірності, принципи та методи управлінської діяльності керівника-менеджера НЗ. Показати роль та методи ефективної управлінської діяльності керівника НЗ. Підготувати студентів-магістрантів до управлінської та кадрово-педагогічної діяльності.

Завдання курсу:

- аналіз теорій менеджменту освіти;
- ознайомлення із принципами, функціями, методами, завданнями менеджменту освіти;
- визначати процес, і всі його етапи управління школою;
- визначення понять «державне» та «внутрішнє» управління НЗ;
- охарактеризувати систему управлінської діяльності керівника НЗ;
- прогнозування розвитку системи управління НЗ;
- вивчення, аналіз розвитку ефективних управлінських моделей в освіті;
- визначити психологічну характеристику сучасного керівника НЗ.

У процесі вивчення курсу важливо зосередити увагу на засвоєнні знань із таких питань:

- сутність управління;
- сфери і типи управління;
- особливості управління освітніми організаціями;
- зарубіжні та вітчизняні теорії управління;
- сутність менеджменту освіти;
- закономірності, принципи, функції, завдання менеджменту освіти;
- зарубіжні та вітчизняні моделі менеджменту;
- теорія систем;
- система освіти України; керуюча та керована підсистеми;
- система державного управління НЗ;
- функції внутрішнього управління НЗ;
- роль керівника в управлінській системі освіти.

Підвищено ефективності семінарських занять сприятиме передбачене програмою виконання навчально-дослідних завдань, досліджень, зокрема, індивідуальних навчально-дослідних завдань (ІНДЗ) студентів з актуальних проблем розвитку, становлення, реформування середньої освіти України в контексті інтеграції у європейський освітній простір загалом і зокрема розвиток і удосконалення моделей, технологій системи управління НЗ та управлінської діяльності керівників НЗ.

Під час семінарських занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи *студенти набувають уміння та навички:*

1. Аналізувати політику Української держави щодо розвитку освіти.
2. Вміти визначати сильні та слабкі сторони освітніх систем зарубіжних країн.
3. Аналізувати, відзначати, ефективні управлінські моделі в освітніх шляхах.
4. Уміти користуватись визначеннями та змістом теорії освітніх систем.
5. Вміти визначати мету, завдання та методи управлінської діяльності керівника НЗ.
6. Застосовувати на практиці ефективні управлінські моделі та технології в діяльності НЗ.
7. Вміти користуватись теорією комунікацій спілкування.
8. Вміти вибудовувати власний імідж успішного менеджера та імідж очолюваного НЗ.
9. З'ясувати напрями перетворень у галузі освіти на європейському просторі (на основі змісту Болонської декларації).
10. Опрацювати наукову літературу про методи науково-педагогічних досліджень та здійснювати дослідження серед своїх колег-студентів та під час виробничої практики.

- 11.Добирати приклади педагогічних ситуацій з питань управління НЗ, які успішно вирішують проблеми реформування середньої освіти в Україні.
- 12.Складати орієнтовні плани розвитку середніх навчальних закладів різних типів.
- 13.Аналізувати дії керівників НЗ, які є успішними менеджерами освіти і своєю діяльністю сприяли успішному розвитку НЗ.

Кількість кредитів – 3, кількість годин, відведених навчальним закладом на вивчення дисципліни становить 108 год., із них лекцій - 16 годин, семінарські заняття - 12 годин, індивідуальна робота - 4 години, модульний контроль – 4 години, поточні консультації – 6 годин, консультації до екзамену – 2 години, самостійна робота 64 години., екзамен.

Вивчення магістрантами навчальної дисципліни «Освітній менеджмент» завершується складанням екзамену.

Структура програми навчальної дисципліни

I. Опис предмета навчальної дисципліни

Предмет: процес навчання та виховання студентів вищого навчального закладу в умовах реформування та модернізації системи в Україні, формування компетентнісних якостей менеджера в системі освіти.

Курс - 5	Напрямок, спеціальність, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: 3 кредити</p> <p>Змістові модулі - 3 модулі</p> <p>Загальний обсяг дисципліни(години): 108 години</p>	<p>Шифр та назва напряму 6.030601- «Менеджмент»</p> <p>Шифр та назва спеціальності:</p>	<p>Нормативна Рік підготовки: 4 Семестр 8 Аудиторні заняття: 44 годин з них</p> <ul style="list-style-type: none">• лекції (теоретична підготовка) 16 годин• семінарські заняття – 12 годин• індивідуальна робота – 4 години• модульний контроль – 4 години• поточний контроль – 6 годин• екзаменаційна консультація – 2 години• самостійна робота – 64 годин <p>Вид контролю: екзамен Разом: 108 години</p>

II. Тематичний план навчальної дисципліни

№	Назва теоретичних розділів	Кількість годин								
		Разом	Аудит.	Лек.	Семін.	Інд. роб.	Мод.к.	Поточ.к	Екзамен. сем. контр.	Сам.р.
Змістовний модуль I. Становлення менеджменту в системі освіти										
1	Становлення та розвиток менеджменту в освіті	15	5	2	2			1		6
2	Система управління освіти в Україні	19	7	2	2	1	1	1		6
	Разом	34	12	4	4	1	1	2		12
Змістовий модуль II. Особливості управління навчальним закладом										
3	Особливості управління НЗ	19	9	4	2	1	1	1		6
4	Навчальний заклад, як об'єкт управління	21	9	4	2	1	1	1		8
	Разом	40	18	8	4	2	2	2		14
Змістовий модуль III. Керівник навчального закладу										
5	Управлінська діяльність керівника НЗ	32	12	4	4	1	1	2		10
	Разом	32	12	4	4	1	1	2		10
		106	44	16	12	4	4	6		36
	Всього за начальним планом	108	32	16	12	4	4	6	36	36

III. Програма

Змістовний модуль I

Становлення менеджменту в системі освіти

Лекція 1.

Тема лекції: «Становлення та розвиток менеджменту в освіті» - 2 год.

Мета лекції: формувати у студентів поняття «менеджмент», «управління», познайомити з процесом розвитку управління в історичному плані, розкрити тенденції нинішніх шкіл управління. Дати визначення і сутність понять «закон», «закономірність», «принципи» менеджменту.

План лекції:

1. Визначення поняття «управління» та «менеджменту».
2. Історія розвитку теорії управління.
3. Наука «управління», «менеджмент» в сучасних умовах.
4. Закономірності, принципи, функції менеджменту освіти

Вступ. Розкрити основні проблеми та визначення понять «управління» та «менеджмент» як загальної теорії управління. Показати різні точки зору вчених щодо проблем управління та менеджменту.

Познайомити студентів з основними існуючими теоріями управління та менеджменту. Розкрити їх наукову аргументацію та особливості відмінностей.

Показати закономірності, за якими розкривається сутність менеджменту, його функції та принципи. Розкрити, проаналізувати різні точки зору вчених на принципи та функції менеджменту. Показати особливості кожної функції, її особливості як функції діяльності в людському середовищі.

Особливо увагу при цьому слід звернути на дослідження багатьох вчених, які дослідили соціально-психологічні механізми керівництва педагогічними колективами шкіл і визначили три рівні управління і *три відповідні групи функцій: цільові, соціально-психологічні, оперативні.*

Так, за їхнім визначенням, до цільових функцій належить, по-перше, *виробнича функція*, яка підпорядкована соціальному замовленню на навчання, та виховання дітей, підготовку їх до життя і містить у собі організацію навчально-виховного процесу та створення необхідної для цього навчально-матеріальної бази; по-друге, соціально-орієнтована на інтереси педагогів: створення на роботі комфортних умов праці, сприятливого мікроклімату, який викликав би життєрадісний настрій, бажання працювати в своїй школі.

До соціально-психологічних функцій належить організація педагогічного колективу, його активізація, згуртування, вдосконалення, розвиток в ньому самоврядування.

До оперативних функцій вчений відносить планування (прийняття рішень), інструктування та контроль.

Розкриття цих трьох функцій, що відповідають трьом рівням управління надати в основу семінарського завдання та самостійної роботи студентів.

Основні поняття теми: управління, керівництво, менеджмент, освітній менеджмент, управлінські системи, принципи менеджменту, функції менеджменту.

Семінарське заняття 1. Менеджмент в освіті. Теорії, закономірності, принципи, функції (2 год.)

План заняття:

1. Дати визначення поняття «управління» та «менеджмент».
2. Визначити історичні етапи розвитку науки «управління».
3. Назвати сучасні школи «управління».
4. Визначити особливості поняття «менеджмент освіти».
5. Розкрити сутність менеджменту освіти.
6. Назвати закономірності менеджменту освіти.
7. Перерахувати і обґрунтувати принципи, на яких будуються засади діяльності освітнього менеджменту.
8. Функції менеджменту освіти.

Рекомендована література:

1. Андрушків Б.М. Основи теорії та практики управління. – Львів: Світ.
2. Будзан Б. Менеджмент в Україні: сучасність і перспективи. – К.: Основи, 2001.
3. Грейсон Д.К., О'Делл К. Американський менеджмент на порозі ХХІ века / Пер. с англ. – М.: Экономика, 1991.
4. Мескон М.Х., Хедоурн Ф. Основы менеджмента/ пер. с англ. – М., 1999.
5. Потемнин М.М. Управление образованием. – М., 1998.
6. Потемнин М.М. Управление качеством образования. – М., 2000.
7. І. В. Мороз, Менеджмент і моніторинг освіти: навчально-методичний посібник. – К.: Освіта України, 2006. – 144 с.
8. Автоматизация административно-финансовой деятельности вуза /Н.В. Нечипорук, В.А. Кисиль, О.А. Пищухина, А.Г. Чухрай, Е.В. яровая. – Х.: ХАИ, 2000.

Лекція 2.

Тема лекції. Система управління освіти в Україні (2 год.)

Мета лекції. Розкрити суть поняття державного управління системою освіти, познайомити із принципами освітньої політики України та діяльністю державних органів які здійснюють управління системою загальноосвітньою середньою освітою. Визначити проблеми, які виникають в системі середньої освіти і спрогнозувати шляхи їх усунування та реалізації змісту середньої освіти в світлі формування стратегії і розвитку середньої освіти та тенденції змін що готує новий «Закон про середню освіту».

План лекції:

1. «Закон про середню освіту» та функціонування середньої освіти в Україні.
2. Принципи середньої освіти.
3. Структура навчальних закладів.
4. Структура державного управління середньою освітою.
5. Зміст діяльності загальноосвітніх середніх закладів нового типу (ліцеї, гімназії).
6. Проблеми та зміни в системі середньої освіти.

1. Дати загальне визначення педагогічної системи як певної цілісності, що складається із взаємопов'язаних частин, кожна з яких долучає свій внесок до характеристик цілого.

Показати два основних типи систем. Зокрема, *закрита система* має жорсткі фіксовані межі, її дії перебувають у відносній залежності від середовища, яке оточує цю систему. Вона діє за аналогією, де взаємопов'язані частини якого рухаються безперервно і точно.

Відкрита система, до якої відносяться всі загальноосвітні навчальні заклади, характеризуються взаємодією із зовнішнім середовищем. Виживання будь якого начального закладу залежить від зовнішнього світу. Тому зовнішнє середовище є важливою змінною в управлінні.

Функціонування педагогічної системи можливе при наявності відповідних умов. Під умовами функціонування педагогічної системи розуміють стійкі обставини, які впливають на її розвиток. Потрібно розкрити сутність цих умов і їх вплив на функціонування НЗ та системи управління школою.

Розкрити сутність структурних елементів педагогічного процесу як керуючої (управлінської) так і керованої (функціонально-виробничої) підсистем. Показати взаємопов'язаність структурних елементів підсистем, їх взаємозв'язок і взаємозалежність. Розкрити особливості функціонування цих підсистем їх принципи та функції.

На прикладі НЗ показати функціонування керуючої та керованої підсистем, їх особливості взаємодоповнення та взаємозалежність в системі ефективної взаємодії по вирішенні покладених на них завдань.

Показати вплив на функціонування НЗ інших керуючих систем. Розкрити їх взаємодію, взаємовідносини та взаємозалежність.

2. Сукупні складові та функціонування системи середньої освіти як і всі державні та громадські інститути базуються на певних закономірностях та основних принципах які визначені програмою «Освітній менеджмент» сторінка 12.
3. В структуру середніх навчальних закладів входять школи: першого ступеня – початкова школа 1-4 –ті класи; другого ступеня – середня школа 5-9-ті класи; третього ступеня – старша школа 10-11-ті класи. В систему середніх навчальних закладів входять спеціалізовані школи з поглибленим вивченням ряду навчальних предметів та школи нового типу: гімназії – 5-11-ті класи та ліцеї – 7(9)-11-ті класи.
4. Управління навчальними закладами здійснюється по вертикалі Міністерством освіти і науки через «Закон про середню освіту» та інструктивно-методичне забезпечення (накази, навчальні плани, навчальні програми, підручники). Далі по вертикалі департаменти середньої освіти ОДА через контроль реалізації «Закону про середню освіту» та відповідні накази та розпорядження.
5. З початку 90-х років в Україні почали діяти середні загальноосвітні заклади нового типу – гімназії та ліцеї. Ці заклади створені для реалізації високоінтелектуального потенціалу учнів та отримання глибоких знань в різних галузях науки, техніки, гуманітарної сфери.
6. В останні роки зміст та система управління середньою освітою ввійшла в кризовий стан. В основному це стосується: відсутності мотивації до навчання, зниження педмайстерності вчителя, невідповідності навчальних програм вимогам часу та запитам суспільства, значним недофінансуванням системи освіти, знецінення праці вчителя.

Основні поняття теми: зовнішнє середовище, фактори прямої дії внутрішнього середовища, фактори опосередкованої дії внутрішнього середовища. державне управління системою освіти, Державна політика і галузі середньої освіти, державний характер управління системою загальної середньої освіти, принципи освітньої політики в системі управління загальною середньою освітою, державні органи управління середньою освітою, регіональні органи управління середньою освітою, державно-громадське управління освітою, середня загальноосвітня школа, спеціалізована школа, гімназія, ліцей, колегіум, школа-інтернат, спеціальна загальноосвітня школа, школа соціальної реабілітації, внутрішкільне управління, функціональні обов'язки, інваріативна частина навчального плану, варіативна частина навчального плану, закономірності управління, принципи управління. Державне управління освітою та управління навчальним закладом.

Семінарське заняття 2. Система управління освіти в Україні. (2 год.)

План заняття:

1. Розкрити сутність поняття «система».
2. Дати визначення та пояснити значення понять «відкрита система», «закрита система».
3. Визначити сутність педагогічних систем, їх функціонування та розвиток.
4. Визначити структурні компоненти педагогічного процесу з позицій теорії управління.
5. Охарактеризувати школу як педагогічну систему.
6. Розкрити особливості управління НЗ.

Рекомендована література:

1. Бочкарьов В.И. Новая управленческая ситуация в школе. – М., 1988.
2. Внутришкольное управление: теория и опыт педагогических управленческих инноваций // Под. ред. Н.В. Горбуновой. М., 1995.
3. Зверева В.И. Организационно-педагогическая деятельность руководителя школы. М., 1997.
4. Фролов П.Т. Школа молодого директора. – М.: Просвещение, 1988.
5. Якунин В.А. Обучение как процесс управления: Психологические аспекты. – Л.: Лгу, 1988.
6. Бондарь В. И. Управленческая деятельность директора школы: дидактический аспект. – К.: Рад. шк., 1987.
7. Друкер Л.Ф. Практика менеджмента. – М.: Вильямс, 2001.
8. Кайданов Д.Л., Сунменко Е.И. Психология и коллегиальности. – М.: Мысль, 1979.
9. Ковалевский С. Научные основы административного управления. – М.: Экономика, 1979.
10. Кричевский В.Ю. Управление школьным коллективом. – Л.: Знание, 1985.
11. Кросовский Ю.Д. Если я руководитель. – М.: Моск. рабочий, 1983.
12. Фролов П.Т. Школа молодого директора. – М.: Просвещение, 1988.
13. Андриянова О.Г., Пожидаева З.А., Самоглина Н.Н. Опыт повышения качества и эффективности внутришкольного управления на основе новых информационных технологий // Информатика и образование. – 2002. - №2. – С.61-63.
14. Афанасьев В.Г. Научно-техническая революция, управления, образование. – М.: Политиздат, 1972.
15. Богей В.М. Демократизація управління загальноосвітньою школою. – Т.: Кн.-журн. вид-во «Тернопіль», 1994.
16. Лужай В.С. Філософія сучасної освіти. – К.: Магістр. 1996.
17. Наукові основи управління школою /За ред.. Г.В. Ельконінової. – Х.: ХДПУ, 1991.

18. Жилина Л.В. Програма інформатизації шкільного освітнього простору // Інформатика і освіта. – 2002.

Змістовий модуль II.

Особливості управління навчальним закладом

Лекція 3.

Тема лекції: Особливості управління НЗ (4 год.)

Мета лекції: познайомити студентів із процесом прийняття управлінських рішень, розкрити сутність інформаційного забезпечення процесу управління, познайомити із сутністю прямого і опосередкованого шляхів управління. Розкрити суть поняття державного управління системою освіти, познайомити із принципами освітньої політики України, познайомити з діяльністю державних органів, системою загальної середньої освіти. Друга частина лекції передбачає знайомство студентів із функціональними обов'язками посадових осіб загальноосвітніх навчальних закладів, із структурою внутрішнього управління, із загальними принципами управління загальноосвітніми навчальними закладами.

План лекції:

1. Вироблення і прийняття управлінських рішень.
2. Інформаційне забезпечення процесу управління.
3. Прямий і опосередкований шляхи управління.
4. Принципи освітньої політики України.
5. Державні органи управління системою загальної середньої освіти.
6. Типи загальних навчальних закладів.
7. Загальноосвітні програми.
8. Функціональні обов'язки посадових осіб загальноосвітніх навчальних закладів.
9. Загальні принципи управління загальноосвітніми навчальними закладами.

1. Показати, який ряд завдань має вирішити менеджер освіти для вироблення та прийняття управлінських рішень. Розкрити особливості, споріднені групи цих завдань: психодіагностичний, прогностичний і проектувальний.

Так психодіагностичний компонент стосується аналізу вихідного етапу (рівня) розвитку об'єкта та суб'єкта управління. Необхідність об'єднаності менеджера освіти знання стану об'єкта.

Прогностичний компонент завдань найважливіший. Необхідна ґрунтовна наукова підготовка та достойний практичний досвід управління у визначенні діагностики розвитку об'єкта та відповідних змін необхідних елементів системи.

Проектувальний компонент – це заключний етап моделювання, конкретизації управлінської діяльності на певну перспективу. Матеріалізація майбутньої діяльності, її результатів зведених у план, є важливим психологічним механізмом моделювання.

Проектувальний компонент виконує функцію моделювання цілей, моделювання діяльності всіх суб'єктів упродовж певного часу, формуванню основних критеріїв майбутньої оцінки результатів. Всі ці риси характерні для управлінських рішень і тому розробка планів є типовим прикладом розробки управлінських рішень в діяльності менеджера освіти. Потрібно показати, що визначені психологічні компоненти відображають психологічний зміст прийняття рішення.

Студентам слід показати структуру прийняття рішення як вольовий акт із етапами прийняття управлінських рішень.

Для менеджерів освіти існує істотне правило домінування ступеня безпосередньої або опосередкованої для реалізації цільової функції освіти. Суть цього правила полягає в тому, що коли є кілька варіантів управлінського рішення, за остаточне слід приймати те, реалізація якого принесе найбільшу користь або не зашкодить людям, заради яких працює менеджер освіти.

Слід підкреслити, що важливою психологічною специфікою розробки та сприйняття управлінських рішень є те, що «особа, яка приймає рішення, - це система, яка здійснює вибір альтернативи і несе відповідальність за своє рішення».

2. Розкрити роль інформаційних технологій загалом і зокрема суттєвого підвищення якості ефективності управління завдяки застосуванню нових інформаційних технологій. Втілення нових інформаційних технологій обумовлене отриманням необхідної управлінської інформації, яка дозволяє побачити рух кожної дитини в процесі навчання.

Із втіленням НІТ пов'язане більш широке розуміння управління навчанням, яке є не тільки управлінням школою, але і управління процесом навчання кожного учня. Необхідно ознайомити студентів з технічною оснасткою інформаційного забезпечення, а також розподілом ролей вчитель-учень в системі педагогічної діяльності і системою управління.

3. для повного визначення процесу управління в системі освіти необхідно розглянути фактори прямої та опосередкованої дії у зовнішньому середовищі. Незважаючи на те, що перелік цих факторів в основному відноситься до загального менеджменту, вони також стосуються і менеджменту освіти. Потрібно розкрити всі складові внутрішнього середовища, що являє собою певні обставини і фактори всередині організації, які впливають на поведінку працівників і прийняття рішень, тому що ґрунтовне рішення організації передбачає насамперед знання її внутрішнього середовища.

Найчастіше визначають два підходи до аналізу внутрішнього середовища – широкий (комплексний) і вузький (людський). За широкого

підходу до внутрішнього середовища включаються як матеріально-речові, так і людські фактори, а за вузького – акцент робиться виключно на людських факторах.

1. Державна політика в галузі середньої освіти зафіксована у законі України «Про освіту» (1991), зміненому і доповненому в 1996 році, Законі України «Про загальну середню освіту» (1999р.).

Організаційно-управлінським проектом державної політики в галузі освіти є Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття). Зміст програми визначається як загальними принципами державної політики в галузі освіти, так і об'єктивними даними проведеного аналізу стану тенденцій і напрямків розвитку освіти.

Державний характер управління системою загальної середньої закріплений у системі ряду певних принципів, які визначають основні напрямки, пріоритети освітньої політики, а отже, і характер закладів у країні.

2. Для послідовного проведення державної політики в сфері загальної середньої освіти в Україні створено відповідні державні органи управління: Міністерство освіти і науки, Міністерства і відомства, яким підпорядковані заклади загальної середньої освіти, управління освіти, обласні державні адміністрації, відділи освіти районних (міських) державних адміністрацій. Спеціально установленим центральним органом виконавчої влади в галузі загальної середньої освіти є Міністерство освіти і науки України, яке реалізує державну політику в сфері загальної середньої освіти; здійснює в межах своїх повноважень нормативно-правове регулювання відносин у системі загальної середньої освіти; визначає перспективи розвитку системи загальної середньої освіти (потрібно детально викласти перелік повноважень Міністерства щодо системи освіти України).

Управління освіти при обласних державних адміністраціях, відділи освіти при районних (міських) державних адміністраціях та органи місцевого самоврядування в галузі загальної середньої освіти забезпечують реалізацію державної політики у сфері на відповідній території; контролюють додержання вимог законів та інших нормативно-правових актів у галузі освіти, обов'язкове виконання Державного стандарту загальної середньої освіти.

Потрібно акцентувати увагу студентів, що для сучасного стану системи управління освітою характерний процес децентралізації системи управління. Здійснюється перехід від державного до державно-громадського управління освітою.

3. Реалізацію права громадян на загальну середню освіту здійснює загальноосвітній навчальний заклад, який реалізує положення Конституції України, Закону України «Про освіту», Закону України «Про загальну середню освіту», інших нормативно-правових актів у галузі освіти. Відповідно до освітнього рівня, який забезпечується загальноосвітнім навчальним закладом (початкова загальна освіта, базова загальна середня

освіта, повна загальна середня освіта) існують типи загальноосвітніх навчальних закладів I, II, III ступенів.

Студентів потрібно познайомити з особливостями таких загальноосвітніх навчальних закладів як спеціалізована школа з поглибленим вивченням ряду предметів, ліцей, гімназія, колегіум, спеціальна загальноосвітня школа (школа-інтернат) з відповідним профілем для дітей, що потребують тривалого лікування та іншими навчальними закладами системи загальної освіти, зокрема позашкільними навчальними закладами: міжшкільний навчально-виробничий комбінат, професійно-технічний навчальний заклад, вищий навчальний заклад I-II рівня акредитації. Ці навчальні заклади поряд із задоволенням певних освітніх потреб паралельно отримують загальну середню освіту.

4. Державні стандарти відіграють значну роль у системі освіти. Вони визначили зміст освітніх програм, що реалізуються в освітніх закладах. Загальноосвітня програма будь-якого загальноосвітнього навчального закладу складається з двох частин. Перша частина *інваріативна* формується на основі Державного стандарту загальної середньої освіти (70% змісту програми). Це обов'язковий мінімум. Друга частина *варіативна*, вона розробляється загальноосвітнім навчальним закладом і є обов'язковою для громадян відповідної території. Студентів потрібно ознайомити із принципами побудови як інваріативної так і варіативної програм.

5. Діяльність керуючої підсистеми, яка спрямована на реалізацію мети школи шляхом створення умов, необхідних для ефективного розвитку педагогічного процесу називається *внутрішкільним управлінням*. Управління начальним закладом здійснює директор і його заступники. Їх функціональні обов'язки, порядок призначення чи обрання визначаються Положенням про загальноосвітній навчальний заклад, статутом школи. Для директора, його заступників, інших працівників школи визначені функціональні обов'язки, якими регламентується зміст його діяльності. Ці посадові обов'язки щорічно підтверджуються наказом по школі, що видає директор. Вони мають правову основу і за своїм функціональним змістом направлені на реалізацію завдань навчального закладу. Ефективне чи недостатнє виконання своїх функціональних обов'язків фіксуються різним рівнем контролю і в разі необхідності наказами директора по школі. Логічний, науково-обґрунтований, перевірений практиком зміст функціональних обов'язків, в разі його ефективного і творчого виконання забезпечує високий рівень вирішення завдань покладених на школу. Перелік посад і функціональні обов'язки визначені змістом діяльності навчального закладу і закріплені в Положенні про даний тип навчального закладу і статуті даного закладу.

Студентам потрібно пояснити особливості діяльності кожного типу загальноосвітнього навчального закладу логікою визначення посад і змістом їх діяльності.

6. Управлінська діяльність, як і навчальна, виховна ґрунтується на дотриманні ряду принципів, якими керуються директор і його заступники

при виконанні всіх управлінських функцій. Принципи управління – це основне положення, що впливає із закономірностей управлінської діяльності. Закономірності в управлінні школою це стійкі взаємозв'язки, взаємозалежності між процесом управління і зовнішніми відносно нього суспільними системами й умовами; між компонентами процесу управління і компонентами педагогічного процесу; між компонентами процесу управління.

До основних принципів належать: принципи прогностичності внутрішнього управління; єдності державних і внутрішнього управління; регіонального поєднання централізації і децентралізації; демократизації і гуманізації управління; єдності єдиноначальства і колегіальності; інформаційної достатності; системності в управлінні.

Необхідно в ході лекцій, на семінарських заняттях, в індивідуальних завданнях та завданнях самостійної роботи студентів детально розглянути сутність принципів управління, на основі яких і здійснюється управлінська діяльність керівника як менеджера освіти.

Основні поняття: зовнішнє середовище, фактори прямої дії внутрішнього середовища, фактори опосередкованої дії внутрішнього середовища. державне управління системою освіти, Державна політика і галузі середньої освіти, державний характер управління системою загальної середньої освіти, принципи освітньої політики в системі управління загальною середньою освітою, державні органи управління середньою освітою, регіональні органи управління середньою освітою, державно-громадське управління освітою, середня загальноосвітня школа, спеціалізована школа, гімназія, ліцей, колегіум, школа-інтернат, спеціальна загальноосвітня школа, школа соціальної реабілітації, внутрішкільне управління, функціональні обов'язки, інваріативна частина навчального плану, варіативна частина навчального плану, закономірності управління, принципи управління. Державне управління освітою та управління навчальним закладом.

Семінарське заняття 3. Особливості управління НЗ та система управління в Україні (2 год.)

План заняття:

1. Розкрити сутність підготовки та прийняття управлінських рішень в НЗ
2. Визначити особливості та етапи управлінського циклу
3. Особливості та значення інформаційного забезпечення процесу управління
4. Визначити фактори прямої та опосередкованої дії
5. Висвітлити принципи освіти і політики України
6. Державні органи управління системою загальної середньої освіти
7. Назвати і характеризувати типи загальних навчальних закладів

8. Визначити відмінності інваріативної та варіативної частин навчальних планів ЗНЗ
9. Охарактеризувати загальні принципи управління загальноосвітніми навчальними закладами
10. Дати перелік і коротко охарактеризувати функціональні обов'язки кадрових осіб ЗНЗ

Рекомендована література:

1. Андриянова О.Г., Пожидаева З.А., Самоглина Н.Н. Опыт повышения качества и эффективности внутришкольного управления на основе новых информационных технологий // Информатика и образование. – 2002. - №2. – С.61-63.
2. Афанасьев В.Г. Научно-техническая революция, управления, образование. – М.: Политиздат, 1972.
3. Богей В.М. Демократизація управління загальноосвітньою школою. – Т.: Кн.-журн. вид-во «Тернопіль», 1994.
4. Друкер Л.Ф. Практика менеджмента. – М.: Вильямс, 2001.
5. Кайданов Д.Л., Сунменко Е.И. Психология и коллегиальности. – М.: Мысль, 1979.
6. Ковалевский С. Научные основы административного управления. – М.: Экономика, 1979.
7. Кричевский В.Ю. Управление школьным коллективом. – Л.: Знание, 1985.
8. Кросовский Ю.Д. Если я руководитель. – М.: Моск. рабочий, 1983.
9. Фролов П.Т. Школа молодого директора. – М.: Просвещение, 1988.
10. Лужай В.С. Філософія сучасної освіти. – К.: Магістр. 1996.
11. Наукові основи управління школою /За ред. Г.В. Ельконінової. – Х.: ХДПУ, 1991.
12. Жилина Л.В. Програма інформатизації школьного освітнього простору // Информатика и образование. – 2002.

Лекція 4.

Тема лекції. Навчальний заклад як об'єкт управління (4 год.)

Мета лекції. Формувати поняття про систему як певну цілісність, поняття про відкриту систему, визначити умови існування системи, визначити структурні компоненти педагогічного процесу. Показати навчальний заклад як систему в системі і як систему, що має свої структурні елементи підсистеми, зокрема, керуючу та керовану. Розкрити їх взаємодію та реакцію школи як системи на зовнішню управлінську дію.

План лекції:

7. Поняття педагогічної системи.

8. Відкриті та закриті педагогічні системи.
9. Умови існування педагогічних систем.
10. структурні компоненти педагогічного процесу.
11. Школа як педагогічна система.
12. Школа як об'єкт управління.

1. Дати загальне визначення педагогічної системи як певної цілісності, що складається із взаємопов'язаних частин, кожна з яких долучає свій внесок до характеристик цілого.

Показати два основних типи систем. Зокрема, *закрита система* має жорсткі фіксовані межі, її дії перебувають у відносній залежності від середовища, яке оточує цю систему. Вона діє за аналогією, де взаємопов'язані частини якого рухаються безперервно і точно.

2. *Відкрита система*, до якої відносяться всі загальноосвітні навчальні заклади, характеризуються взаємодією із зовнішнім середовищем. Вживання будь якого начального закладу залежить від зовнішнього світу. Тому зовнішнє середовище є важливою змінною в управлінні.

3. Функціонування педагогічної системи можливе при наявності відповідних умов. Під умовами функціонування педагогічної системи розуміють стійкі обставини, які впливають на її розвиток. Потрібно розкрити сутність цих умов і їх вплив на функціонування НЗ та системи управління школою.

4. Розкрити сутність структурних елементів педагогічного процесу як керуючої (управлінської) так і керованої (функціонально-виробничої) підсистем. Показати взаємопов'язаність структурних елементів підсистем, їх взаємозв'язок і взаємозалежність. Розкрити особливості функціонування цих підсистем їх принципи та функції.

5. На прикладі НЗ показати функціонування керуючої та керованої підсистем, їх особливості взаємодоповнення та взаємозалежність в системі ефективної взаємодії по вирішенні покладених на них завдань.

6. Показати вплив на функціонування НЗ інших керуючих систем. Розкрити їх взаємодію, взаємовідносини та взаємозалежність.

Основні поняття теми: педагогічна система, закрыта система, відкрита система, функціонування педагогічної системи, умови функціонування системи, загальні умови функціонування педагогічної системи, специфічні умови функціонування педагогічної системи, системо утворюючі фактори педагогічної системи, структурні елементи педагогічної системи, керуюча підсистема, керована підсистема, об'єкт управління, суб'єкт управління.

Семінарське заняття 4. Школа як педагогічна система і об'єкт управління. (2 год.)

План заняття:

7. Розкрити сутність поняття «система».

8. Дати визначення та пояснити значення понять «відкрита система», «закрита система».
9. Визначити сутність педагогічних систем, їх функціонування та розвиток.
10. Визначити структурні компоненти педагогічного процесу з позицій теорії управління.
11. Охарактеризувати школу як педагогічну систему.
12. Розкрити особливості управління НЗ.

Рекомендована література:

19. Бочкарьов В.И. Новая управленческая ситуация в школе. – М., 1988.
20. Внутришкольное управление: теория и опыт педагогических управленческих инноваций // Под. ред. Н.В. Горбуновой. М., 1995.
21. Зверева В.И. Организационно-педагогическая деятельность руководителя школы. М., 1997.
22. Фролов П.Т. Школа молодого директора. – М.: Просвещение, 1988.
23. Якунин В.А. Обучение как процесс управления: Психологические аспекты. – Л.: Лгу, 1988.
24. Бондарь В. И. Управленческая деятельность директора школы: дидактический аспект. – К.: Рад. шк., 1987.
25. Друкер Л.Ф. Практика менеджмента. – М.: Вильямс, 2001.
26. Кайданов Д.Л., Сунменко Е.И. Психология и коллегиальности. – М.: Мысль, 1979.
27. Ковалевский С. Научные основы административного управления. – М.: Экономика, 1979.
28. Кричевский В.Ю. Управление школьным коллективом. – Л.: Знание, 1985.
29. Кросовский Ю.Д. Если я руководитель. – М.: Моск. рабочий, 1983.
30. Фролов П.Т. Школа молодого директора. – М.: Просвещение, 1988.
31. Андриянова О.Г., Пожидаева З.А., Самоглина Н.Н. Опыт повышения качества и эффективности внутришкольного управления на основе новых информационных технологий // Информатика и образование. – 2002. - №2. – С.61-63.
32. Афанасьев В.Г. Научно-техническая революция, управления, образование. – М.: Политиздат, 1972.
33. Богей В.М. Демократизация управління загальноосвітньою школою. – Т.: Кн.-журн. вид-во «Тернопіль», 1994.
34. Лужай В.С. Філософія сучасної освіти. – К.: Магістр. 1996.
35. Наукові основи управління школою /За ред.. Г.В. Ельконінової. – Х.: ХДПУ, 1991.
36. Жилина Л.В. Програма інформатизації школьного освітнього простору // Информатика и образование. – 2002.

Змістовий модуль III. Керівник навчального закладу.

Лекція 5.

Тема: Управлінська діяльність керівника НЗ (4 год.)

Мета лекції: розкрити роль адміністратора в системі освіти, познайомити студентів з вимогами до характерологічних, особистісних, професійних рис керівника, познайомити із поняттям «стиль керівника».

План лекції:

1. Роль та функції адміністратора в системі освіти.
2. Вимоги до характерологічних, особистісних, професійних рис керівника.
3. Стиль керівництва.

Менеджером називається людина, яка професійно здійснює функції управління на основі сучасних наукових методів керівництва. Це професійний керівник. Його професіоналізм особливо проявляється у здатності прогнозувати розвиток організації виходячи з умов розвитку ринку, уміння управляти ресурсами, передбачати і своєчасно включати необхідні технології, що забезпечуватимуть успіх. Оскільки у всіх процесах діяльності організації задіяні люди менеджеру дуже важливо володіти мистецтвом управління людьми і відносинами між ними: згуртовувати людей навколо загальних цілей, формувати в працівників професіональні потреби і забезпечувати умови для їх задоволення. Менеджер повинен бути організатором інноваційного процесу.

В залежності від функціональних обов'язків і ролі, яку відіграють менеджери в процесі управління школою, виділяють три групи менеджерів. До першої належать директор і його заступники, до другої – належать керівники методичних об'єднань та інших творчих вчительських організацій. Вони об'єднують виробничі зусилля членів колективу на виконання певних завдань, але не мають владних повноважень. Третю групу менеджерів освіти становлять вчителі, які організують навчально-виховний процес щодо не лише виконання навчально-виховного плану, а і задоволення освітніх потреб учня, приймають участь у розвитку учня.

2. Взаємодія особистості як неповторної індивідуальності з діяльністю керівника як об'єктивно виробленого системою управлінських функцій створює індивідуальний стиль керівництва. В менеджменті в освіті здійснюється формування індивідуального стилю керівництва, тобто такої системи взаємопов'язаних дій особистості керівника НЗ, яку він застосовує як управлінець-професіонал для досягнення мети управління через гармонізацію вимог діяльності та індивідуальних властивостей його особистості. Цією гармонізацією діяльності управління і особистісні кожний

керівник, з одного боку, адаптує свою особистість до вимог діяльності, а з іншого – оволодіває, активізує способи, прийоми, засоби діяльності. Індивідуальний стиль діяльності сприяє усуненню можливої суперечності між діяльністю та особистістю.

Ефективними чинниками, що впливають на стиль керівника є такі:

- психофізіологічні та особистісні якості керівника;
- психофізіологічні та особистісні якості підлеглих;
- соціально-психологічні особливості колективу: морально-психологічний клімат, згуртованість, підготовка до праці, ціннісноорієнтаційна єдність, дисциплінованість, рівень суспільної думки;
- компетентність керівника;
- обізнаність керівника з особливостями колективу;

3. Стиль керівництва – це система методів, прийомів, засобів, які домінують в управлінській діяльності менеджера освіти, а також індивідуальної особливості їх вибору та застосування. Існують різні погляди вчених на визначення параметрів необхідних для успішної реалізації завдань менеджера освіти.

Узагальнюючи їх, можна визначити такі параметри стилю керівництва в освіті:

- особливості реалізації керівником функцій універсального управлінського циклу;
- особливості делегування повноважень підлеглим;
- ступінь надання підлеглим можливості для прояву ініціативи та індивідуального стилю діяльності;
- рівень забезпеченості підлеглих інформацією, гласність керівництва;
- ступінь об'єктивності оцінювання праці та особистості підлеглих;
- співвідношення адміністративних (директива, наказ, розпорядження, вказівка) і соціально-психологічних (власний приклад, переконання, порада, дискусія, рекомендація, навіювання) методів керівництва;
- співвідношень заохочень і покарань;
- зовнішній прояв ставлення до підлеглих;
- особливості поводження з людьми, які не є підлеглими.

Відомі загальноживані стилі керівництва такі як авторитарний, демократичний, ліберальний, змішаний. Слід визначати за цільовою ознакою, за характером контактності та іншими якостями.

Основні поняття теми: менеджер освіти, роль менеджера освіти, ознаки менеджера освіти, функціональні особливості менеджера освіти, функціональні обов'язки менеджера освіти, стилі керівництва, чинники, що впливають на стилі керівництва, параметри стилів керівництва.

Семінарське заняття 5. Управлінська діяльність керівника НЗ (4 год.)

Тема: «Управлінська діяльність керівника НЗ»

План заняття:

1. Охарактеризувати роль та функції адміністратора в системі освіти.
2. Назвати вимоги до характерологічних особистих, професійних рис керівника
3. Визначити особливості професійної підготовки керівника-менеджера освіти
4. Визначити та охарактеризувати стилі керівництва

Рекомендована література:

1. Бегей В.М. Управління загальноосвітньою школою на демократичних засадах. - Львів, 1995
2. Боголіб Т.М. Управление школой: эконоический аспект.-М., 1990.
3. Внутришкольное управление. Вопросы теории и практики. Под. ред Т.И. Шамоной. - М., 1991
4. Кобзарь Б С. Управленне школой продленного дня. - К., 1988.
5. Конаржевский Ю.А. Педагогический анализ учебно-воспитательного процесса и управления школой. - М., 1986.
6. Кондаков МИ. Теоретические основы школоведения. -М, 1982.
7. Москалец В.П Психологічне обґрунтування української національної школи. - К., 1994.
8. Оношків З.М. Основи школознавства - Тернопіль, 1996. Островерхова Н.М, Даниленко ЛІ. Ефективність управління

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Освітній менеджмент»

Разом: 108 год., лекції – 16 год., семінарські заняття – 12 год.,

Індивідуальна робота – 4 год., модульний контроль – 4 год., поточні консультації – 6 год., самостійна робота – 66 год.

Тиждень											
Модулі	Змістовний модуль I			Змістовний модуль II			Змістовний модуль III				
Назва модуля	Становлення менеджменту в системі освіти			Особливості управління навчальним закладом			Керівник навчального закладу				
Кількість балів за модуль	54			56			84				
Теми лекцій	Становлення та розвиток менеджменту в освіті		Система управління освіти в Україні		Особливості управління НЗ		Навчальний заклад, як об'єкт управління		Управлінська діяльність керівника НЗ		
Теми практичних та семінарських занять	<u>Семінарське заняття 1.</u> Менеджмент в освіті. Теорії, закономірності, принципи, функції (2 год.)				<u>Семінарське заняття 3.</u> Особливості управління НЗ та система управління в Україні (2 год.)		<u>Семінарське заняття 4.</u> Школа як педагогічна система і об'єкт управління. (2 год.)		<u>Семінарське заняття 5.</u> Управлінська діяльність керівника НЗ (4 год.)		
Самостійна робота	5		5		5		5		5		
ІНДЗ							30				
Види поточного контролю	М.кр. №1 – 25 балів			М.кр. №2 – 25 балів			М.кр. №3 – 25 балів				
Підсумковий контроль	Екзамен - 40 балів										

V. Плани семінарських занять

Змістовний модуль I Менеджмент в системі освіти Семінарське заняття 1.

Тема: Становлення та розвиток менеджменту освіти (2год.)

План заняття:

1. Дати визначення поняття «управління» та «менеджмент».
2. Визначити історичні етапи розвитку науки «управління».
3. Назвати сучасні школи «управління».
4. Визначити особливості поняття «менеджмент освіти».
5. Розкрити сутність менеджменту освіти.
6. Назвати закономірності менеджменту освіти.
7. Перерахувати і обґрунтувати принципи, на яких будуються засади діяльності освітнього менеджменту.
8. Функції менеджменту освіти.

Рекомендована література:

1. Андрушків Б.М. Основи теорії та практики управління. – Львів: Світ.
2. Будзан Б. Менеджмент в Україні: сучасність і перспективи. – К.: Основи, 2001.
3. Грейсон Д.К., О'Делл К. Американський менеджмент на порозі ХХІ века / Пер. с англ. – М.: Экономика, 1991.
4. Мескон М.Х., Хедоурн Ф. Основы менеджмента/ пер. с англ. – М., 1999.
5. Потемнин М.М. Управление образованием. – М., 1998.
6. Потемнин М.М. Управление качеством образования. – М., 2000.
7. І. В. Мороз, Менеджмент і моніторинг освіти: навчально-методичний посібник. – К.: Освіта України, 2006. – 144 с.
8. Автоматизация административно-финансовой деятельности вуза /Н.В. Нечипорук, В.А. Кисиль, О.А. Пищухина, А.Г. Чухрай, Е.В. яровая. – Х.: ХАИ, 2000.

Семінарське заняття 2

Семінарське заняття 2. Система управління освіти в Україні. (2 год.)

План заняття:

1. Розкрити сутність поняття «система».
2. Дати визначення та пояснити значення понять «відкрита система», «закрита система».
3. Визначити сутність педагогічних систем, їх функціонування та розвиток.

4. Визначити структурні компоненти педагогічного процесу з позицій теорії управління.
5. Охарактеризувати школу як педагогічну систему.
6. Розкрити особливості управління НЗ.

Рекомендована література:

1. Бочкарьов В.И. Новая управленческая ситуация в школе. – М., 1988.
2. Внутришкольное управление: теория и опыт педагогических управленческих инноваций // Под. ред. Н.В. Горбуновой. М., 1995.
3. Зверева В.И. Организационно-педагогическая деятельность руководителя школы. М., 1997.
4. Фролов П.Т. Школа молодого директора. – М.: Просвещение, 1988.
5. Якунин В.А. Обучение как процесс управления: Психологические аспекты. – Л.: Лгу, 1988.
6. Бондарь В. И. Управленческая деятельность директора школы: дидактический аспект. – К.: Рад. шк., 1987.
7. Друкер Л.Ф. Практика менеджмента. – М.: Вильямс, 2001.
8. Кайданов Д.Л., Сунменко Е.И. Психология и коллегиальности. – М.: Мысль, 1979.
9. Ковалевский С. Научные основы административного управления. – М.: Экономика, 1979.
10. Кричевский В.Ю. Управление школьным коллективом. – Л.: Знание, 1985.
11. Кросовский Ю.Д. Если я руководитель. – М.: Моск. рабочий, 1983.
12. Фролов П.Т. Школа молодого директора. – М.: Просвещение, 1988.
13. Андриянова О.Г., Пожидаева З.А., Самоглина Н.Н. Опыт повышения качества и эффективности внутришкольного управления на основе новых информационных технологий // Информатика и образование. – 2002. - №2. – С.61-63.
14. Афанасьев В.Г. Научно-техническая революция, управления, образование. – М.: Политиздат, 1972.
15. Богей В.М. Демократизація управління загальноосвітньою школою. – Т.: Кн.-журн. вид-во «Тернопіль», 1994.
16. Лужай В.С. Філософія сучасної освіти. – К.: Магістр. 1996.
17. Наукові основи управління школою /За ред.. Г.В. Ельконінової. – Х.: ХДПУ, 1991.
18. Жилина Л.В. Програма інформатизації школьного освітнього простору // Информатика и образование. – 2002.

Змістовий модуль II.
Особливості управління навчальним закладом

Семінарське заняття 3

Тема: «Особливості управління НЗ»(2год.)

План заняття:

1. Розкрити сутність підготовки та прийняття управлінських рішень в НЗ
2. Визначити особливості та етапи управлінського циклу
3. Особливості та значення інформаційного забезпечення процесу управління
4. Визначити фактори прямої та опосередкованої дії
5. Висвітлити принципи освіти і політики України
6. Державні органи управління системою загальної середньої освіти
7. Назвати і характеризувати типи загальних навчальних закладів
8. Визначити відмінності інваріативної та варіативної частин навчальних планів ЗНЗ
9. Охарактеризувати загальні принципи управління загальноосвітніми навчальними закладами
10. Дати перелік і коротко охарактеризувати функціональні обов'язки кадрових осіб ЗНЗ

Рекомендована література:

1. Андриянова О.Г., Пожидаева З.А., Самоглина Н.Н. Опыт повышения качества и эффективности внутришкольного управления на основе новых информационных технологий // Информатика и образование. – 2002. - №2. – С.61-63.
2. Афанасьев В.Г. Научно-техническая революция, управления, образование. – М.: Политиздат, 1972.
3. Богей В.М. Демократизація управління загальноосвітньою школою. – Т.: Кн.-журн. вид-во «Тернопіль», 1994.
4. Друкер Л.Ф. Практика менеджмента. – М.: Вильямс, 2001.
5. Кайданов Д.Л., Сунменко Е.И. Психология и коллегиальности. – М.: Мысль, 1979.
6. Ковалевский С. Научные основы административного управления. – М.: Экономика, 1979.
7. Кричевский В.Ю. Управление школьным коллективом. – Л.: Знание, 1985.
8. Кросовский Ю.Д. Если я руководитель. – М.: Моск. рабочий, 1983.
9. Фролов П.Т. Школа молодого директора. – М.: Просвещение, 1988.

10. Лужай В.С. Філософія сучасної освіти. – К.: Магістр. 1996.
11. Наукові основи управління школою /За ред.. Г.В. Ельконінової. – Х.: ХДПУ, 1991.
12. Жилина Л.В. Програма інформатизації шкільного освітнього пространства // Інформатика и образование. – 2002.

Змістовий модуль III
Семінарське заняття 5

Тема: «Управлінська діяльність керівника НЗ» (4 год.)

План заняття:

1. Охарактеризувати роль та функції адміністратора в системі освіти.
2. Назвати вимоги до характерологічних особистих, професійних рис керівника
3. Визначити особливості професійної підготовки керівника-менеджера освіти
4. Визначити та охарактеризувати стилі керівництва

Рекомендована література:

1. Бегей В.М. Управління загальноосвітньою школою на демократичних засадах. - Львів, 1995
2. Боголіб Т.М. Управление школой: экономический аспект.-М., 1990.
3. Внутришкольное управление. Вопросы теории и практики. Под. ред Т.И. Шамовой. - М., 1991
4. Кобзарь Б С. Управління школою подовженого дня. - К., 1988.
5. Конаржевский Ю.А. Педагогический анализ учебно-воспитательного процесса и управления школой. - М., 1986.
6. Кондаков МИ. Теоретические основы школоведения. -М, 1982.
7. Москалець В.П Психологічне обґрунтування української національної школи. - К., 1994.
8. Оношків З.М. Основи школознавства - Тернопіль, 1996.
9. Островерхова Н.М, Даниленко ЛІ. Ефективність управління

VI. Завдання для самостійної роботи

Змістовний модуль I

Становлення менеджменту в освіті

Тема 1: Становлення та розвиток менеджменту в освіті – 10 год.

1. Познайомитись з основами теорії управління і місцем менеджменту освіти в ній – 2 год.
2. Ознайомитись, законспектувати основні існуючі теорії та школи управління – 2 год.
3. Охарактеризувати закономірності, на основі яких реалізується теорія управління та освітній менеджмент – 2 год.
4. Охарактеризувати функції та принципи освітнього менеджменту – 4 год.

Тема 2: Система управління освіти в Україні – 12 год.

Змістовний модуль II

Особливості управління навчальним закладом

Тема 3: Особливості управління НЗ – 10 год.

1. Опрацювати в Законі України «Про освіту» розділ «Управління загальноосвітніми навчальними закладами». Визначити структуру управління освітою в Україні. – 1 год.
2. Ознайомлення з процесом прийняття управлінських рішень. Визначити його елементи, етапи, педагогічний цикл. – 1 год.
3. Опрацювати та розкрити сутність інформаційного забезпечення процесу управління. – 2 год.
4. Ознайомитись із Законом України «Про освіту» та Законом України «Про середню освіту». Звернути увагу на розділи, що стосуються органів державного та місцевого управління, а також систему управління освітою в Україні. Визначити завдання та принципи освітньої політики України. – 2 год.
5. Охарактеризувати органи державного управління освітою в Україні. – 2 год.
6. Визначити та охарактеризувати систему управління середніми загальноосвітніми навчальними закладами. – 2 год.

Тема 4: Навчальний заклад як об'єкт управління – 12 год.

1. Ознайомитись з працями з теорії систем, охарактеризувати систему управління освітою в Україні. – 2 год.
2. Охарактеризувати школу як педагогічну систему. Визначити підсистеми школи як педагогічної системи, знайти взаємозв'язки підсистем. – 4 год.
3. Ознайомитись із Законом України «Про середню освіту», звернути увагу на положення про середні загальноосвітні заклади. Визначити їх спорідненість та відмінність. – 2 год.
4. Охарактеризувати школу як об'єкт управління. Проаналізувати управлінський вплив на школу зі сторони держави, суспільства, державних та громадських організацій. – 4 год.

Змістовний модуль III

Керівник навчального закладу

Тема 5: Управлінська діяльність керівника НЗ – 20 год.

1. Опрацювати положення про середній загальноосвітній навчальний заклад (гімназія, ліцей, спеціалізована школа з поглибленим вивченням певного предмету, звичайна середня загальноосвітня школа I-II ступеня). Знайти відмінності. Визначити відмінності положення про ЗНЗ та статут ЗНЗ. – 6 год.
2. Визначити роль та функціональні обов'язки керівника та його заступників ЗНЗ. – 6 год.
3. Визначити особливості знань та якості необхідні сучасному керівнику-менеджеру школи. – 8 год.

Карта самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і перелік виконання самостійної роботи магістрантами, подано у табл. 6.1

Змістовий модуль до теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання
Змістовний модуль I. Становлення менеджменту в системі освіти			
Тема 1. Становлення та розвиток менеджменту в освіті (5 год.)	Семінарське заняття, підсумкове тестування, залік		II - III
Тема 2. Система управління освіти в Україні (7 год.)	Семінарське заняття, підсумкове тестування, залік		IV - V
Змістовний модуль II Особливості управління навчальним закладом			
Тема 3. Особливості управління НЗ (9 год.)	Індивідуальне заняття, семінарське заняття, модульний контроль, залік		
Тема 2. Навчальний заклад як об'єкт управління (9 год.)	Індивідуальне заняття, практичне заняття, модульний контроль, залік		
Змістовний модуль III Керівник навчального закладу			
Тема 4. Управлінська діяльність керівника НЗ (12 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль, підсумкове тестування, залік		
Разом 42 год	Разом ____ бали		

VII Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Індивідуально навчально-дослідне завдання є видом поза аудиторної індивідуальної діяльності магістранта, результати якої використовуються у процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання магістрантами ІНДЗ прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне (ІНДЗ) з курсу «Освітній менеджмент» - це вид науково-дослідної роботи магістранта, яка містить

результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини або повного, програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види самостійних індивідуальних робіт студента, вимоги до них та оцінювання

- Конспект із теми (модуля) за заданим планом – має бути визначена мета, завдання і висновок законспектованого матеріалу - (_ балів).
- Конспект із теми (модуля) за планом розробленого студентом – має бути мета, завдання, висновок і джерела інформації законспектованого матеріалу – (_ балів).
- Повідомлення з теми, рекомендованої викладачем – має бути оформлено тезисно, визначені завдання, висновки, джерела інформації – (_ балів).
- Повідомлення з теми (вибраної студентом) – має бути викладене тезисно із зазначенням актуальності, мети, завданням, висновками, джерелами інформації – (_ балів).
- Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) – викладено у вигляді реферату, структуроване, визначена актуальність, мета, об'єкт, предмет, завдання, і методи дослідження, висновки та джерела інформації – (__ балів).

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-педагогічне дослідження у вигляді реферату: зміст, вступ – у якому визначена актуальність та мета теми, визначені об'єкт та предмет, завдання та методи дослідження. Основна частина складається із двох розділів: історія дослідження предметної теми і дослідження студента. Кожен розділ завершується висновками, а вся робота загальними висновками. Завдання може заповнюватись і ілюстрованим матеріалом, який вноситься в додатки. Хід дослідження підтверджується джерелами інформації, що у списку використаних джерел.

Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 7.1 та 7.2

Критерії оцінювання ІНДЗ у вигляді реферату

п/н	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за нашим критерієм
1	Обґрунтування актуальності, формування мети, визначення об'єкту, предмету, завдань та методів дослідження	бали
2	Складання плану виконання ІНДЗ	бали
3	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів дослідження в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання	бали
4	Дотримання правил реферування наукових публікацій	бали
5	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	бали
6	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (при наявності таких), список використаних джерел)	бали
	Разом	балів

Шкала оцінювання ІНДЗ у вигляді реферату

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	26-30	Відмінно
Достатній	20-25	Добре
Середній	14-19	Задовільно
Низький	Нижче 13	Незадовільно

Орієнтовна тематика реферативних досліджень з навчальної дисципліни «Освітній менеджмент»

1. Історія виникнення системи управління.
2. Роль управлінських систем у розвитку суспільства.

3. Теорії та школи управління, їх відмінності та особливості.
4. Особливості, функції, завдання освітнього менеджменту.
5. Освітній менеджмент як наука в системі управління освітою в Україні.
6. Особливості, структура, зміст, функції освітніх систем.
7. Роль менеджменту освіти в реалізації принципів освітньої політики України.
8. Особливості структури державного управління освітою в Україні.
9. Характер і особливості відкритих і закритих освітніх систем.
10. Особливості та шляхи розвитку системи внутрішнього управління.
11. Характер зв'язків керуючої та керованої підсистем ЗНЗ.
12. Шляхи удосконалення освітньої системи України.
13. Школа як об'єкт і суб'єкт управління. Особливості та шляхи її розвитку.
14. Вплив керуючої підсистеми ЗНЗ на якість навчального процесу.
15. Особливості структури педагогічного процесу. Керування ним.
16. Керівник школи – освітній менеджер. Особливості його діяльності.
17. Управлінська система в організаціях освіти.
18. Особливості управління навчальним закладом.
19. Аналіз типів діючої системи освіти та системи управління ЗНЗ. Її недоліки, шляхи усунення.
20. Вироблення і прийняття управлінських рішень. Їх необхідність і актуальність.
21. Шляхи удосконалення методів управління ЗНЗ.
22. Демократизація управління ЗНЗ – мода чи необхідність.
23. Взаємозв'язок та взаємовплив державного та внутрішнього управління ЗНЗ.
24. Умови, засоби формування особистості керівника ЗНЗ.
25. Розвиток та удосконалення діяльності органів державного управління освітою.
26. Розподіл обов'язків в системі управління ЗНЗ між керівником та його заступниками.
27. Особливості планування діяльності ЗНЗ.
28. Якість навчальних програм ЗНЗ. Можливість змін чи вдосконалення.
29. Зміна парадигми освіти – від засвоєння знань до умінь їх здобувати.
30. Розвиток освітніх послуг.
31. Організація освітніх послуг в ЗНЗ.
32. Значення маркетингу в галузі освіти.
33. Розробка стратегій маркетингу для навчальних закладів.
34. Особливості, взаємозв'язок, зміст елементів управлінського циклу в ЗНЗ.
35. Особливості організації методичної роботи в системі освіти і в роботі ЗНЗ.
36. Моніторинг якості освіти, як перевірка змісту освіти.

Оцінка ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Менеджмент освіти».

Магістрант може набрати максимальну кількість балів за ІНДЗ – 15 балів.

VIII. Система поточного і підсумкового контролю знань

Навчальні досягнення магістрантів із дисципліни «Освітній менеджмент» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок: збільшення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види і терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1. та табл. 8.2.

Табл. 8.1.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ зп	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
			Кількість одиниць до розрахунку	Максимальна кількість балів за вид	Кількість одиниць до розрахунку	Максимальна кількість балів за вид	Кількість одиниць до розрахунку	Максимальна кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	2	2	4	4	2	2
2	Відвідування практичних (семінарських, лаб.) занять	1	2	2	2	2	2	2
3	Виконання завдання для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5
4	Робота на практик, (семінарськ.) занятті (в т.ч. доповідь, виступ, повідомл.,	10	2	20	2	20	2	20
5	Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ)	30	-	-	-	-	1	30
6	Опрацювання фахових видань (в	10						
7	Написання реферату	15						
8	Виконання модульної	25	1	25	1	25	1	25
9	Виконання тестового контролю, експрес-	10						

10	Творча робота (в т.ч. есе)	20						
	Макс. кількість балів за видами діяльності студента			54		56		84

Методика розрахунків модульної і семестрової оцінок студента

№ зп	Оцінка студента	Макс. оцінка	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
1	Максимальна підсумкова модульна оцінка (ММ)			20		20		20
2	Фактична кількість балів студента за змістовими модулями (<i>приклад</i>) (ФБ)					50		80
3	Максимальна підсумкова семестрова модульна оцінка (МС)	60						60
4	Залікова рейтингова оцінка (Е)	40						30
5	Підсумкова модульна оцінка студента $M = \text{ФБ} / \text{МВ} * \text{ММ}$			12		18		19
6	Підсумкова семестрова мод. оцінка • $C = 8(\text{ФБ})/8(\text{МВ}) * \text{МС}$							49
7	Підсумкова семестрова рейтингова оцінка							79-С

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- *Методи усного контролю:* індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.
- *Методи письмового контролю:* модульне письмове тестування, підсумкова письмове тестування, звіт, реферат.
- *Комп'ютерного контролю:* тестове опитування.
- *Методи самоконтролю:* уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Порядок переведення рейтингових показників успішності у систему оцінювання ECTS

Оцінка ECTS	Значення оцінки	Оцінка за шкалою університету	Оцінка за національною шкалою	
A	Відмінно – відмінний рівень знань в межах обов'язкового матеріалу	90–100 балів	відмінно	Зараховано
B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань в межах обов'язкового матеріалу	82–89 балів	добре	
C	Добре – в цілому добрий рівень знань з незначною кількістю помилок	75–81 балів		
D	Задовільно – посередній рівень знань із значною кількістю помилок	69–74 балів	задовільно	
E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань	60–68 балів		
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання незадовільний рівень знань з можливістю перескладання за умови самостійного опрацювання	35–59 балів	незадовільно	Не зараховано
F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань, що вимагає повторного вивчення дисципліни	1–34 балів		

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульних контрольних робіт.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

ІХ. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint - Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- опорні конспекти лекцій;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;

- засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);
- завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни «**Освітній менеджмент**».

XI. Питання до екзамену

1. Історія формування теорії управління як науки.
2. Визначити професійну специфіку менеджменту.
3. Навести приклад реалізації основних функцій менеджера.
4. Теорія систем як наука, її значення в розвитку теорії управління.
5. Управлінська система в організаціях освіти
6. Визначити можливості системи управління ЗНЗ.
7. Менеджмент як складова теорії управління.
8. Функції внутрішкільного управління
9. Визначити та показати, на конкретному прикладі, функції які передують етапу функції планування.
10. Сутність та завдання менеджменту освіти.
11. Зміст діяльності керівника навчального закладу .
12. Навести приклади спорідненості та відмінності менеджменту організації та менеджменту освіти.
13. Освітні системи та їх функціонування.
14. Школа як об'єкт управління. Суб'єкти управлінського процесу ЗНЗ.
15. Визначити спорідненість та відмінність менеджменту організації та менеджменту освіти. Яким чином їх сутність впливає на систему діяльності навчального закладу.
16. Особливості взаємовідносин керуючої підсистеми ЗНЗ з керованою.
17. Система управлінських дій направлених на формування та реалізацію річного плану школи.
18. Скласти проект наказу ЗНЗ про проведення педагогічної ради
19. Наукові школи теорії управління, їх зміст.
20. Зміст та завдання внутрішкільного контролю.
21. Вказати, на прикладі НЗ, зв'язки керуючої та керованої підсистеми що забезпечують успішне виконання поставлених перед освітньою організацією завдань.
22. Вчені, що принесли істотний вклад в розвиток науки управління.
23. Розкрити важливість демократизації освітньої управлінської системи.
24. Навести приклад створення соціально-психологічних умов в НЗ які забезпечують ефективність реалізації управлінських дій.
25. Українські вчені, що працюють з питань менеджменту освіти.
26. Основні методи управління.
27. Визначити питання що виносяться щорічно на розгляд педагогічної ради школи.
28. Закономірності освітнього менеджменту. Їх особливості.
29. Структура та компоненти педагогічного процесу.
30. Вкажіть на основні документи НЗ що забезпечують виконання ним поставлених завдань.
31. Принципи функціонування освітнього менеджменту.
32. Школа як педагогічна система, їх структурні елементи та взаємозв'язки.

33. Пояснити, на прикладі, принципи підвищення кваліфікації вчителів.
34. Особливості функцій освітнього менеджменту.
35. Моніторинг якості навчання як перевірка якості прийнятих управлінських рішень.
36. Скласти примірний план роботи методичного кабінету школи
37. Завдання керованої підсистеми управління. Її взаємовідносини з керуючою системою.
38. Шкільні плани. Їх місце в системі управління НЗ.
39. Вказати та обґрунтувати основні заходи що проводить бібліотека школи.
40. Функціональні обов'язки менеджерів освіти.
41. Управлінський цикл. Його елементи.
42. Вказати та обґрунтувати основні розділи річного плану НЗ
43. Особливості, функції, завдання вчителя як менеджера освіти.
44. Роль та функції адміністратора в системі освіти.
45. Навести приклад ієрархії управлінських рівнів ЗНЗ, вказати на їх взаємозв'язок та основні функції.
46. Класний керівник – ключовий менеджер освіти в навчальному закладі.
47. Вимоги до характерологічних, особистісних, професійних рис керівника.
48. Навести приклад реалізації своїх функцій класним керівником випускного класу.
49. Державна система управління освітою в Україні.
50. Методика інформації для прийняття управлінського рішення.
51. Охарактеризувати зміст Статуту НЗ.
52. Регіональна та місцеві система управління освітою.
53. Інформатизація навчального процесу. Важливість і очікувані результати.
54. Охарактеризувати зміст роботи районного науково-методичного центру.
55. Особливості закритої системи. Завдання керуючої підсистеми в ній.
56. Прийняття управлінських рішень. Їх особливість та зміст.
57. Визначити нормативно-правові документи та практику реалізації навчально-виховного процесу НЗ.
58. Особливості відкритої освітньої системи. Завдання керуючої підсистеми в ній.
59. Вплив мікросередовища на зміст діяльності навчальних закладів.
60. Навести приклад організації профорієнтаційної роботи в НЗ. Вказати на систему управлінських дій що забезпечує її реалізацію.
61. Вплив глобальних факторів розвитку суспільства на зміст діяльності освітніх управлінських систем.
62. Стиль керівництва педагогічним колективом.
63. Визначити систему управлінських дій необхідних для забезпечення впровадження передових педагогічних технологій.

64. Мета і зміст функціонування НЗ відкритої освітньої системи.
65. Принцип освітньої політики України.
66. Визначити управлінські дії щодо реалізації виховної та соціальної роботи в школі. Навести приклад.
67. Вплив макросередовища на розвиток освітніх систем.
68. Прямий і опосередкований шлях управління.
69. Специфіка маркетингу в сфері освіти.
70. Особливості державного управління школою.
71. Зміст, особливості загальноосвітніх програм.
72. Основні принципи демократичного управління

XI. Рекомендована література:

1. Бегей В.М. Управління загальноосвітньою школою на демократичних засадах. - Львів, 1995
2. Боголіб Т.М. Управление школой: экономический аспект. - М., 1990.
3. Внутришкольное управление. Вопросы теории и практики
Под. ред Т.И. Шаповой. - М., 1991.
4. Державна національна програма „Освіта” („Україна ХХІ століття”). К., 1994.
5. Закон України „Про освіту” – К, 1996
6. Закон України „Про загальну середню освіту”. - К, 1999.
7. Конституція України. - К., 1996.
8. Кобзарь Б.С. Управление школой продленного дня. - К., 1988.
9. Конаржевский Ю.А. Педагогический анализ учебно-воспитательного процесса и управления школой. - М., 1986.
10. Кондаков М.И. Теоретические основы школоведения. - М, 1982.
11. Москалец В.П. Психологічне обґрунтування української національної школи. - К., 1994.
12. Оношків З.М. Основи школознавства - Тернопіль, 1996.
13. Островерхова Н.М, Даниленко ЛІ. Ефективність управління загальноосвітньою школою: соціально-педагогічний аспект., - К., 1996.
14. Портнов МІ. Азбука школьного управління. - М, 1991. Пикельная В.С. теоретические основы управления (школоведческий аспект). - М., 1990.
15. Розмова з молодим директором школи. // Вибрані твори в 5-ти томах. - К., 1976. - т.4.
16. Управление современной школой: Пособие для директора школы (Под Ред. М.М. Поташника. - М, 1992.
17. Фролов П.Г. Школа молодого директора. - М., 1988.
18. Яремчук В.Д. Національні проблеми загальноосвітньої школи України: історія і сучасність. - К., 1993.

Додаткова література:

1. Васильев Ю.В. Информационное обеспечение управления общеобразовательной школой. – Воронеж: Воронежский у-т, 1990.
2. Ващенко Л.М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону: Монографія. – К.: Видавниче об'єднання «Тирож», 2005.
3. Гаевская О.Б. Современная цивилизация и социальное управление: (орг. Аспект): Монография. – К.: МАУП, 1997.
4. Герчикова И.Н. Менеджмент: Учебник. – 3-е изд., переаб, доп. – М.: ЮНИТИ, 2003.
5. Даниленко Л.І. Модернізація змісту, форм та методів управлінської діяльності директора загальноосвітньої школи. Монографія. – К.: Логос, 1998.
6. Даниленко Л.І. Вступ до спеціальності «Управління навчальним закладом»: Навч.-метод. комплекс з дисципліни. – К.: Міленіум, 2003.
7. Даниленко Л.І. Інноваційний менеджмент в освіті: Навч.-метод. комплекс з дисципліни. – К.: Міленіум, 2003.
8. Дмитренко Г.А. Стратегічний менеджмент. – К.: МАУП, 1997.
9. Дракер П. Управление, нацеленое на результат: Пер. с англ.. – М.: Технолог. школа бизнеса, 1994.
10. Забродська Л.М. Інформаційні технології навчання та управління, - Луганськ: Вид-во «Шлях», 2001.
11. Зверева В.И. Организационно-педагогическая деятельность руководителя школы. – 2-е издание, переоб. и доп. – М.: Новая школа, 1997.
12. Карамушна Л.М. Психологічні основи управління в системі середньої освіти: Навч. посібник. – К.: УЗМН, 1997.
13. Коломінський Н.Л. Психологія педагогічного менеджменту. – К.: МАУП, 1996.
14. Конаржевський Ю.К. Что нужно знать директору школы о системах и системном подходе. – Челябинск: ЧГПИ им. А. Горького, 1986.
15. Коростилев В.А. Менеджмент, маркетинг и образование: Уч. Пос. – КНЕУ, 2003.
16. Кремень В.Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації. – К.: Грамота, 2003.
17. Крижко В.В., Павмотеньов Е.Я. Основы менеджмента в образовании: теория, практика, психология успешного управления. – Запорожье: Просвіта, 2000.
18. Кунц Г., О'Доннел Управление: системный и ситуационный анализ управленческих функций: Пер. с англ. / общ. ред. Д.М. Гвишмани. – М.: Прогресс, 1981. – Т 1.
19. Лігоцький А.О. Принципи проектування новітніх освітніх систем. Метод реном. – К.: ІЗНМ, 1994
20. Лизинський В.М. Диагностико-аналитические процедуры и активноигровые формы в управлении школой. – М., 1996

21. Маслов В.И. Система функциональных знаний директора общеобразовательной школы: Автореф. дисс. на соиск. уч. ст. д-ра пед. Наук, - К.: 1979.
22. Мельник В.К. Підвищення управлінської кваліфікації керівника загальноосвітнього навчального закладу в системі післядипломної педагогічної освіти: Дис. на зд. наук. ст. канд. пед. Наук зі спец. 13.00.01. – К., 2003.
23. Маскон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента: Пер. с англ. – М.: Дело, 1992.
24. Островерхова Н.М. Парадигми управління авторськими закладами освіти. – К.: Глобус, 1998.
25. Островерхова Н.М., Даниленко Л.І. Ефективність управління загальноосвітньою школою: соціально-педагогічний аспект. – К.: Школяр, 1996.
26. Пікельна В.С., Удод О.А. Управління школою. – Науково-методичне об'єднання педагогічних інновацій «Альфа», 1998.
27. Пикельна В.С. Теоретические основы управления / школоведческий аспект. – М.: Высшая школа, 1990.
28. Підготовка керівника середнього закладу освіти: Навч. посібник/За ред. Л. Даниленко. – К.: Міленіум, 2004.
29. Потомшин М.М. Оптимизация управления школой. – М.: Изд-во «Знания», 1991.
30. Сацков Н.Я. Методы и приемы деятельности менеджеров и бизнесменов. Институт проксеологии. – К., 1994.
31. Соколенко С. И. Современный мировые рынки и Украина. – К.: Демос, 1995.
32. Тесты и методики деловых игр для менеджеров. Сборник / А.Б. Бобровеный, И.А. Грабская. – К.: МЗУУП, 1994.
33. Тюріна Л.Г. Моделювання в управлінській діяльності директора школи // Директор школи. - № 36. – 2000.
34. Фролов В.И. Школа молодого директора. – М.: Просвещение, 1998.
35. Хміль Ф.І. Менеджмент. – К.: Вища школа, 1995.
36. Чернявський А.О. Організація управління: Навч. посібник. – К.: МАУП, 1998.

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут суспільства

Освітньо-кваліфікаційний рівень	Бакалавр
Напрямок підготовки (спеціальність)	Менеджмент
Форма навчання	Денна
Семестр, курс	8 семестр, 4 курс
Навчальна дисципліна	Освітній менеджмент
Затверджено на засіданні кафедри	Державного управління та управління освітою

Протокол № від « » жовтня 2013р.

Білет №1

- 73. Історія формування теорії управління як науки.
- 74. Визначити професійну специфіку менеджменту.
- 75. Навести приклад реалізації основних функцій менеджера.

Завідувач кафедри _____ д.н.з держ.упр. Гонюкова Л.В.
Екзаменатор _____ к.п.н.доц. Черниш А.П.

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут суспільства

Освітньо-кваліфікаційний рівень	Бакалавр
Напрямок підготовки (спеціальність)	Менеджмент
Форма навчання	Денна
Семестр, курс	8 семестр, 4 курс
Навчальна дисципліна	Освітній менеджмент
Затверджено на засіданні кафедри	Державного управління та управління освітою

Протокол № від « » жовтня
2013р.

Білет №2

1. Теорія систем як наука, її значення в розвитку теорії управління.
2. Управлінська система в організаціях освіти
3. Визначити можливості системи управління ЗНЗ.

Завідувач кафедри _____ д.н.з держ.упр. Гонюкова Л.В.
Екзаменатор _____ к.п.н.доц. Черниш А.П.

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут суспільства

Освітньо-кваліфікаційний рівень	Бакалавр
Напрямок підготовки (спеціальність)	Менеджмент
Форма навчання	Денна
Семестр, курс	8 семестр, 4 курс
Навчальна дисципліна	Освітній менеджмент
Затверджено на засіданні кафедри	Державного управління та управління освітою

2013р. Протокол № _____ від « _____ » жовтня

Білет №3

1. Менеджмент як складова теорії управління.
2. Функції внутрішнього управління
3. Визначити та показати, на конкретному прикладі, функції які передують етапу функції планування.

Завідувач кафедри _____ д.н.з держ.упр. Гонюкова Л.В.
Екзаменатор _____ к.п.н.доц. Черниш А.П.

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут суспільства

Освітньо-кваліфікаційний рівень	Бакалавр
Напрямок підготовки (спеціальність)	Менеджмент
Форма навчання	Денна
Семестр, курс	8 семестр, 4 курс
Навчальна дисципліна	Освітній менеджмент
Затверджено на засіданні кафедри	Державного управління та управління освітою

2013р. Протокол № від « » жовтня

Білет №4

1. Сутність та завдання менеджменту освіти.
2. Зміст діяльності керівника навчального закладу .
3. Навести приклади спорідненості та відмінності менеджменту організації та менеджменту освіти.

Завідувач кафедри _____ д.н.з держ.упр. Гонюкова Л.В.

Екзаменатор _____ к.п.н.доц. Черниш А.П.

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут суспільства

Освітньо-кваліфікаційний рівень	Бакалавр
Напрямок підготовки (спеціальність)	Менеджмент
Форма навчання	Денна
Семестр, курс	8 семестр, 4 курс
Навчальна дисципліна	Освітній менеджмент
Затверджено на засіданні кафедри	Державного управління та управління освітою

2013р. Протокол № від « » жовтня

Білет №5

1. Освітні системи та їх функціонування.
2. Школа як об'єкт управління. Суб'єкти управлінського процесу ЗНЗ.

3. Визначить спорідненість та відмінність менеджменту організації та менеджменту освіти. Яким чином їх сутність впливає на систему діяльності навчального закладу.

Завідувач кафедри _____ д.н.з держ.упр. Гонюкова Л.В.
Екзаменатор _____ к.п.н.доц. Черниш А.П.

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут суспільства

Освітньо-кваліфікаційний рівень	Бакалавр
Напрямок підготовки (спеціальність)	Менеджмент
Форма навчання	Денна
Семестр, курс	8 семестр, 4 курс
Навчальна дисципліна	Освітній менеджмент
Затверджено на засіданні кафедри	Державного управління та управління освітою

Протокол № _____ від « » жовтня

2013р.

Білет №6

1. Особливості взаємовідносин керуючої підсистеми ЗНЗ з керованою.
2. Система управлінських дій направлених на формування та реалізацію річного плану школи.
3. Скласти проект наказу ЗНЗ про проведення педагогічної ради.

Завідувач кафедри _____ д.н.з держ.упр. Гонюкова Л.В.
Екзаменатор _____ к.п.н.доц. Черниш А.П.

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут суспільства

Освітньо-кваліфікаційний рівень	Бакалавр
Напрямок підготовки (спеціальність)	Менеджмент
Форма навчання	Денна

Семестр, курс
Навчальна дисципліна
Затверджено на засіданні кафедри

8 семестр, 4 курс
Освітній менеджмент
Державного управління та
управління освітою

2013р.

Протокол № від « » жовтня

Білет №7

1. Наукові школи теорії управління, їх зміст.
2. Зміст та завдання внутрішкільного контролю.
3. Вказати, на прикладі НЗ, зв'язки керуючої та керованої підсистеми що забезпечують успішне виконання поставлених перед освітньою організацією завдань.

Завідувач кафедри _____ д.н.з держ.упр. Гонюкова Л.В.

Екзаменатор _____ к.п.н.доц. Черниш А.П.

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут суспільства

Освітньо-кваліфікаційний рівень
Напрямок підготовки (спеціальність)
Форма навчання
Семестр, курс
Навчальна дисципліна
Затверджено на засіданні кафедри

Бакалавр
Менеджмент
Денна
8 семестр, 4 курс
Освітній менеджмент
Державного управління та
управління освітою

2013р.

Протокол № від « » жовтня

Білет №8

1. Вчені, що принесли істотний вклад в розвиток науки управління.
2. Розкрити важливість демократизації освітньої управлінської системи.
3. Навести приклад створення соціально-психологічних умов в НЗ які забезпечують ефективність реалізації управлінських дій.

Завідувач кафедри _____ д.н.з держ.упр. Гонюкова Л.В.
Екзаменатор _____ к.п.н.доц. Черниш А.П.

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут суспільства

Освітньо-кваліфікаційний рівень	Бакалавр
Напрямок підготовки (спеціальність)	Менеджмент
Форма навчання	Денна
Семестр, курс	8 семестр, 4 курс
Навчальна дисципліна	Освітній менеджмент
Затверджено на засіданні кафедри	Державного управління та управління освітою

2013р. Протокол № _____ від « » жовтня

Білет №9

1. Українські вчені, що працюють з питань менеджменту освіти.
2. Основні методи управління.
3. Визначить питання що виносяться щорічно на розгляд педагогічної ради школи.

Завідувач кафедри _____ д.н.з держ.упр. Гонюкова Л.В.
Екзаменатор _____ к.п.н.доц. Черниш А.П.

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут суспільства

Освітньо-кваліфікаційний рівень	Бакалавр
Напрямок підготовки (спеціальність)	Менеджмент
Форма навчання	Денна
Семестр, курс	8 семестр, 4 курс
Навчальна дисципліна	Освітній менеджмент
Затверджено на засіданні кафедри	Державного управління та управління освітою

2013р.

Протокол № від « » жовтня

Білет №10

1. Закономірності освітнього менеджменту. Їх особливості.
2. Структура та компоненти педагогічного процесу.
3. Вкажіть на основні документи НЗ що забезпечують виконання ним поставлених завдань.

Завідувач кафедри _____ д.н.з держ.упр. Гонюкова Л.В.
Екзаменатор _____ к.п.н.доц. Черниш А.П.

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут суспільства

Освітньо-кваліфікаційний рівень	Бакалавр
Напрямок підготовки (спеціальність)	Менеджмент
Форма навчання	Денна
Семестр, курс	8 семестр, 4 курс
Навчальна дисципліна	Освітній менеджмент
Затверджено на засіданні кафедри	Державного управління та управління освітою

2013р.

Протокол № від « » жовтня

Білет №11

1. Принципи функціонування освітнього менеджменту.
2. Школа як педагогічна система, їх структурні елементи та взаємозв'язки.
3. Пояснити, на прикладі, принципи підвищення кваліфікації вчителів.

Завідувач кафедри _____ д.н.з держ.упр. Гонюкова Л.В.
Екзаменатор _____ к.п.н.доц. Черниш А.П.

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут суспільства

Освітньо-кваліфікаційний рівень	Бакалавр
Напрямок підготовки (спеціальність)	Менеджмент
Форма навчання	Денна
Семестр, курс	8 семестр, 4 курс
Навчальна дисципліна	Освітній менеджмент
Затверджено на засіданні кафедри	Державного управління та управління освітою

Протокол № від « » жовтня

2013р.

Білет №12

1. Особливості функцій освітнього менеджменту.
2. Моніторинг якості навчання як перевірка якості прийнятих управлінських рішень.
3. Скласти примірний план роботи методичного кабінету школи.

Завідувач кафедри _____ д.н.з держ.упр. Гонюкова Л.В.
Екзаменатор _____ к.п.н.доц. Черниш А.П.

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут суспільства

Освітньо-кваліфікаційний рівень	Бакалавр
Напрямок підготовки (спеціальність)	Менеджмент
Форма навчання	Денна
Семестр, курс	8 семестр, 4 курс
Навчальна дисципліна	Освітній менеджмент
Затверджено на засіданні кафедри	Державного управління та управління освітою

Протокол № від « » жовтня

2013р.

Білет №13

1. Завдання керованої підсистеми управління. Її взаємовідносини з керуючою системою.

2. Шкільні плани. Їх місце в системі управління НЗ.
3. Вказати та обґрунтувати основні заходи що проводить бібліотека школи.

Завідувач кафедри _____ д.н.з держ.упр. Гонюкова Л.В.
Екзаменатор _____ к.п.н.доц. Черниш А.П.

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут суспільства

Освітньо-кваліфікаційний рівень	Бакалавр
Напрямок підготовки (спеціальність)	Менеджмент
Форма навчання	Денна
Семестр, курс	8 семестр, 4 курс
Навчальна дисципліна	Освітній менеджмент
Затверджено на засіданні кафедри	Державного управління та управління освітою

Протокол № _____ від « » жовтня
2013р.

Білет №14

1. Функціональні обов'язки менеджерів освіти.
2. Управлінський цикл. Його елементи.
3. Вказати та обґрунтувати основні розділи річного плану НЗ.

Завідувач кафедри _____ д.н.з держ.упр. Гонюкова Л.В.
Екзаменатор _____ к.п.н.доц. Черниш А.П.

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут суспільства

Освітньо-кваліфікаційний рівень	Бакалавр
Напрямок підготовки (спеціальність)	Менеджмент
Форма навчання	Денна
Семестр, курс	8 семестр, 4 курс
Навчальна дисципліна	Освітній менеджмент
Затверджено на засіданні кафедри	Державного управління та управління освітою

2013р. Протокол № від « » жовтня

Білет №15

1. Особливості, функції, завдання вчителя як менеджера освіти.
2. Роль та функції адміністратора в системі освіти.
3. Навести приклад ієрархії управлінських рівнів ЗНЗ, вказати на їх взаємозв'язок та основні функції.

Завідувач кафедри _____ д.н.з держ.упр. Гонюкова Л.В.
Екзаменатор _____ к.п.н.доц. Черниш А.П.

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут суспільства

Освітньо-кваліфікаційний рівень	Бакалавр
Напрямок підготовки (спеціальність)	Менеджмент
Форма навчання	Денна
Семестр, курс	8 семестр, 4 курс
Навчальна дисципліна	Освітній менеджмент
Затверджено на засіданні кафедри	Державного управління та управління освітою

2013р. Протокол № від « » жовтня

Білет №16

1. Класний керівник – ключовий менеджер освіти в навчальному закладі.
2. Вимоги до характерологічних, особистісних, професійних рис керівника.
3. Навести приклад реалізації своїх функцій класним керівником випускного класу.

Завідувач кафедри _____ д.н.з держ.упр. Гонюкова Л.В.
Екзаменатор _____ к.п.н.доц. Черниш А.П.

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут суспільства

Освітньо-кваліфікаційний рівень	Бакалавр
Напрямок підготовки (спеціальність)	Менеджмент
Форма навчання	Денна
Семестр, курс	8 семестр, 4 курс
Навчальна дисципліна	Освітній менеджмент
Затверджено на засіданні кафедри	Державного управління та управління освітою

2013р. Протокол № _____ від « » жовтня

Білет №17

1. Державна система управління освітою в Україні.
2. Методика інформації для прийняття управлінського рішення.
3. Охарактеризувати зміст Статуту НЗ.

Завідувач кафедри _____ д.н.з держ.упр. Гонюкова Л.В.
Екзаменатор _____ к.п.н.доц. Черниш А.П.

Київський університет імені Бориса Грінченка

Інститут суспільства

Освітньо-кваліфікаційний рівень	Бакалавр
Напрямок підготовки (спеціальність)	Менеджмент
Форма навчання	Денна
Семестр, курс	8 семестр, 4 курс
Навчальна дисципліна	Освітній менеджмент
Затверджено на засіданні кафедри	Державного управління та управління освітою

Протокол № _____ від « » жовтня

2013р.

Білет №18

1. Регіональна та місцеві система управління освітою.
2. Інформатизація навчального процесу. Важливість і очікувані результати.
3. Охарактеризувати зміст роботи районного науково-методичного центру.

Завідувач кафедри _____ д.н.з держ.упр. Гонюкова Л.В.
Екзаменатор _____ к.п.н.доц. Черниш А.П.

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут суспільства

Освітньо-кваліфікаційний рівень	Бакалавр
Напрямок підготовки (спеціальність)	Менеджмент
Форма навчання	Денна
Семестр, курс	8 семестр, 4 курс
Навчальна дисципліна	Освітній менеджмент
Затверджено на засіданні кафедри	Державного управління та управління освітою

Протокол № _____ від « » жовтня

2013р.

Білет №19

1. Особливості закритої системи. Завдання керуючої підсистеми в ній.
2. Прийняття управлінських рішень. Їх особливість та зміст.
3. Визначити нормативно-правові документи та практику реалізації навчально-виховного процесу НЗ.

Завідувач кафедри _____ д.н.з держ.упр. Гонюкова Л.В.
Екзаменатор _____ к.п.н.доц. Черниш А.П.

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут суспільства

Освітньо-кваліфікаційний рівень	Бакалавр
Напрямок підготовки (спеціальність)	Менеджмент
Форма навчання	Денна
Семестр, курс	8 семестр, 4 курс
Навчальна дисципліна	Освітній менеджмент
Затверджено на засіданні кафедри	Державного управління та управління освітою

Протокол № _____ від « » жовтня
2013р.

Білет №20

1. Особливості відкритої освітньої системи. Завдання керуючої підсистеми в ній.
2. Вплив мікросередовища на зміст діяльності навчальних закладів.
3. Навести приклад організації профорієнтаційної роботи в НЗ. Вказати на систему управлінських дій що забезпечує її реалізацію.

Завідувач кафедри _____ д.н.з держ.упр. Гонюкова Л.В.
Екзаменатор _____ к.п.н.доц. Черниш А.П.

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут суспільства

Освітньо-кваліфікаційний рівень	Бакалавр
Напрямок підготовки (спеціальність)	Менеджмент

Форма навчання Денна
Семестр, курс 8 семестр, 4 курс
Навчальна дисципліна Освітній менеджмент
Затверджено на засіданні кафедри Державного управління та управління освітою

Протокол № від « » жовтня
2013р.

Білет №21

1. Вплив глобальних факторів розвитку суспільства на зміст діяльності освітніх управлінських систем.
2. Стиль керівництва педагогічним колективом.
3. Визначити систему управлінських дій необхідних для забезпечення впровадження передових педагогічних технологій.

Завідувач кафедри _____ д.н.з держ.упр. Гонюкова Л.В.
Екзаменатор _____ к.п.н.доц. Черниш А.П.

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут суспільства

Освітньо-кваліфікаційний рівень Бакалавр
Напрямок підготовки (спеціальність) Менеджмент
Форма навчання Денна
Семестр, курс 8 семестр, 4 курс
Навчальна дисципліна Освітній менеджмент
Затверджено на засіданні кафедри Державного управління та управління освітою

Протокол № від « » жовтня
2013р.

Білет №22

1. Мета і зміст функціонування НЗ відкритої освітньої системи.
2. Принцип освітньої політики України.
3. Визначити управлінські дії щодо реалізації виховної та соціальної роботи в школі. Навести приклад.

Завідувач кафедри _____ д.н.з держ.упр. Гонюкова Л.В.
Екзаменатор _____ к.п.н.доц. Черниш А.П.

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут суспільства

Освітньо-кваліфікаційний рівень	Бакалавр
Напрямок підготовки (спеціальність)	Менеджмент
Форма навчання	Денна
Семестр, курс	8 семестр, 4 курс
Навчальна дисципліна	Освітній менеджмент
Затверджено на засіданні кафедри	Державного управління та управління освітою

Протокол № _____ від « » жовтня
2013р.

Білет №23

1. Вплив макросередовища на розвиток освітніх систем.
2. Прямий і опосередкований шлях управління.
3. Специфіка маркетингу в сфері освіти.

Завідувач кафедри _____ д.н.з держ.упр. Гонюкова Л.В.
Екзаменатор _____ к.п.н.доц. Черниш А.П.

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут суспільства

Освітньо-кваліфікаційний рівень	Бакалавр
Напрямок підготовки (спеціальність)	Менеджмент
Форма навчання	Денна
Семестр, курс	8 семестр, 4 курс
Навчальна дисципліна	Освітній менеджмент
Затверджено на засіданні кафедри	Державного управління та управління освітою

2013р.

Білет №24

1. Особливості державного управління школою.
2. Зміст, особливості загальноосвітніх програм.
3. Основні принципи демократичного управління.

Завідувач кафедри _____ д.н.з держ.упр. Гонюкова Л.В.

Екзаменатор _____ к.п.н.доц. Черниш А.П.